

LITTERATURA *Serpentium*

JAARGANG 38
NUMMER 2

VOLUME 38
ISSUE 2

EUROPESE SLAGENVERENIGING - EUROPEAN SNAKE SOCIETY

INHOUDSOPGAVE

■ ARTIKELEN

Een goed woordje voor een dappere adderjager 55
Ron Bronckers

Europese waterslangen en het principe van competitieve exclusie 59
Paul Storm

■ RUBRIEKEN

Voorwoord 52

Boekbespreking 89
D. Bruce Means, *Diamonds in the rough.*
Natural history of the Eastern diamondback rattlesnake
Marcel van der Voort

CONTENTS

■ ARTICLES

- A good word for a brave viper hunter 55
Ron Bronckers
- European water snakes and the competitive exclusion principle 59
Paul Storm

■ COLUMNS

- Foreword 52
- Book review 89
D. Bruce Means, *Diamonds in the rough.*
Natural history of the Eastern diamondback rattlesnake.
Marcel van der Voort

VOORWOORD

Waterslangen staan de laatste tijd erg in de belangstelling! Deze keer is het Paul Storm die met een uitgebreid en grondig onderzoek naar Europese waterslangen de hoofdmoot van deze aflevering verzorgt. Het herpetologische paradijs waarop hij jaren geleden eens door een gerenommeerd herpetoloog geattendeerd werd en dat toentertijd in Noordwest-Italië te vinden zou zijn, bleek bij nader onderzoek minder paradijselijk dan voorgespiegeld. Dr. Storm toont aan de hand van het principe van competitieve exclusie aan dat er wel wat valt af te dingen op de indertijd vigerende aanname dat *Natrix natrix*, *Natrix maura* en *Natrix tessellata* 'gewoon' naast elkaar in eenzelfde gebied kunnen voorkomen. Sommige van zijn onderzoeksresultaten zijn erg recent!

Ook ontbreekt de cultuurhistorische dimensie in dit nummer niet. Ron Bronckers heeft, na veel speurwerk, weer een puzzelstukje gevonden dat het beeld van de Franse adderjacht zoals die lange tijd heeft plaatsgevonden, verder vormgeeft.

In de rubriek 'Boekbespreking' wordt uw aandacht gevraagd voor het magistrale boek van Bruce Means, waarvan de verschijning in *Litteratura Serpentina* 37 al werd aangekondigd in een bespreking van een ander boek van diens hand en dat onlangs een van de redactieleden heeft bereikt. Die steekt zijn bewondering voor *Diamonds in the rough* niet onder stoelen of banken.

Tot zover over de inhoud van dit nummer. Graag wijzen we u op de afleveringen die we in 2020 hopen te laten verschijnen. Dan bestaat de Europese Slangenvereniging veertig jaar en verschijnt de veertigste jaargang van *Litteratura Serpentina*. Dat móeten bijzondere nummers worden! U heeft al een oproep gehad om hieraan mee te werken: een special over boa's, een themanummer over ziekte en gezondheid en nog veel meer. Wij roepen u

FOREWORD

Lately, water snakes receive a lot of attention! Paul Storm's major contribution in the present issue describes a considerable and thorough study about European water snakes. Several years ago, a renowned herpetologist had drawn his attention to a herpetological paradise that was presumed to be located in the northwestern part of Italy at that time, but it did not prove to be so divine as promised. Based on the principle of competitive exclusion, Dr. Storm demonstrates that the enforced presumption in those days, claiming that *Natrix natrix*, *Natrix maura* and *Natrix tessellata* 'just' cohabited in the same area, needed to be put into perspective.

The cultural historical aspect again receives attention in the current issue. Based on vast research, Ron Bronckers has revealed another piece of the puzzle that enables us to further unravel the history of the French viper hunt as it has occurred many years ago.

In the 'Book review' column, your attention is drawn to the masterly book of Bruce Means. The publication of this book was already announced in *Litteratura Serpentina* 37 in a review of another book from the same author that had been explored by one of the editorial board members. The latter does not conceal his appreciation for *Diamonds in the rough*.

Up to here something about the content of the present issue. We would like to inform you about the issues that we hope to publish in 2020. As the European Snake Society will celebrate its fortieth birthday and the publication of its fortieth volume, these issues are expected to be nothing less than extraordinary! You have already received a call to contribute: a theme issue about boas, a theme issue about disease and health and much more. Yet once more, we would like to stimulate your willingness to contribute to this initiative. We hope that the unprecedented time period that

andermaal op om uw medewerking aan dit initiatief te verlenen. Nog nooit heeft u zoveel tijd gehad om een mooi artikel tot stand te brengen! Neem contact met één van ons op als u een bijdrage zoudt willen leveren.

Intussen: veel leesplezier

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck

is available to prepare a nice article will be a major factor that fuels your motivation to contribute! Please do contact one of us if you would like to make a contribution.

In the meantime: lots of reading pleasure.

Marcel van der Voort
Tom Hellebuyck